

<http://www.eab.org.tr>

Educational Research Association
The International Journal of
Educational Researchers 2018,
Speacial Issue 9(5): 52-58
ISSN: 1308-9501

<http://ijer.eab.org.tr>

Racism Examples in 2018 World Cup Towards Turkish Origin Football Players (2018 Dünya Futbol Kupasında Türk Kökenli Futbolculara Irkçılık Örnekleri)

Necati Cerrahoğlu¹

Abstract

FIFA has been organizing a series of “Anti-Racist” activities all over the world since the 2002. FIFA brought some regulations against the ever rising racist actions for the last 25 years by primarily working with EU. Cooperation’s among Non-governmental organizations was developed and a joint declaration with FARE was announced in 2003 and 2006. In 2006, UEFA and FARE announced and enforced the Ten Point Plan. EU, published its’ White Paper on Sport in 2007. The report includes new path of sport as well as consisting measures and advices against racism. Prior to the 2018 World Cup, Russia took measures against racism with the lead of Robert Ustian and by working in cooperation with UEFA and FARE. It was effective on Russian football fans’ hospitality. The study investigates the social reflections of racism on national and international media in 2018 World Football Cup. The study covers media broadcast durations of May-July 2018. The racist discourses and behaviors towards the Turkish origin football players Jimmy Durmaz from Sweden, Mesut Özil and İlkay Gündoğan from Germany was studies. In terms of literature, the avowedly racist statements and interviews aiming the Turkish origin football players made by not only from the fans from those countries but also from politicians, federation managers and media interpreters was evaluated as surprising. The opposite attitude of Sweden in ministry level was noted meanwhile no institutional oppose from Germany was observed. The mistake of disbanding the commission of fighting against racism by means of “completing its’ mission” is obvious in the light of current racist events. The racism shown in 2018 Russia World Football Cup is the tangible indicator of racism all over the world. Inefficiency of the institutional precautions is clear and the mandatory need for new functional measures and sanctions starting from education curriculums is explicit.

Key Words: Russia, World Cup, Racism, Media, Football Fans.

Özet

FİFA 2002 yılından itibaren bir dizi "Irkçılık Karşıtı" organizasyon ile dünya genelinde etkinlikler sergilemektedir. Avrupa genelinde son 25 senede ciddi bir artış trendi gösteren Irkçı yaklaşımlara karşı düzenlemeler geliştiren UEFA, öncelikle AB ile ortak çalışmalar yaptı. Futbolda Irkçılık karşıtı yapılanan STK'lar ile işbirlikleri geliştirilmiş 2003 ve 2006 yıllarında UEFA, FARE ile birlikte deklarasyon yayınlamıştır. 2006 yılında UEFA, FARE ile birlikte Futbolda "On Nokta Planı" (UEFA Ten Point Plan) ilan etmiş ve yürürlüğe koymuştur. AB, Sporda Beyaz Kitap isimli raporunu 2007 yılında yayınladı. Sporun yeni yol haritasının anlatıldığı raporda Irkçılığa karşı tedbirler ve öneriler yer almaktadır. Rusya 2018 dünya futbol kupası öncesinde ırkçılık ile ilgili Robert Ustian öncülüğünde yapısal tedbirleri UEFA – FARE işbirliğinde aldı. Rus taraftarların iyi bir ev sahipliği konusunda etkili oldu. Araştırma ulusal ve uluslararası medya üzerinden medyaya yansıyan 2018 Dünya Futbol Kupasında yaşanan Irkçılık hareketleri ve davranışların sosyal yansımalarını araştırmıştır. Araştırma medya yayınlarının Mayıs-2018 ve Temmuz-2018 arası süreyi kapsamaktadır. Araştırmada Türk kökenli futbolculardan İsveç'ten Jimmy Durmaz, Almanya'dan Mesut Özil ve İlkay Gündoğan hakkında medyaya yansıyan ırkçı söylemler ve davranışlar araştırılmıştır. Türk kökenli futbolcular hakkında açıktan ırkçılık çağrışımı yapan mülakatlar ve beyanların yalnızca o ülkelerin sade taraftarlarının değil,

¹ Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi. necerrahoglu@comu.edu.tr

politikacılarının, federasyon yöneticilerinin ve medya yorumcularının da katkı sunması literatür açısından sürpriz olarak değerlendirilmektedir. İsveç, bakan düzeyinde ırkçılık olayına tavrı alırken Almanya'dan kurumsal bir karşı çıkış gözlemlenmemiştir. FIFA'nın 2016 yılı Eylül ayında "İrkçılıkla mücadele komisyonunun görevini tamamlaması" gerekçesiyle lav edilmesi kararının yanlışlığı yaşanan ırkçı olaylar ile ortadadır. 2018 Rusya Dünya Futbol Kupasında görülen ırkçılık dünya genelinde sergilenen İrkçılığın somut göstergesidir. Kurumsal olarak alınan tedbirlerin yetersizliği ortada olduğu, eğitim programlarından başlamak üzere yeni ve işlevsel tedbirlerin / yaptırımların alınması bir zorunluluk olarak görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Rusya, Dünya Kupası, İrkçılık, Medya, Taraftar

GİRİŞ

Sporda İrkçılık en ciddi sorunların başında gelmektedir. Hitlerin başlattığı 2. Dünya savaşını sebebiyet verdiği en büyük toplumsal felaketlerin başında İRKÇILIK gelmektedir. Sosyal bir hastalık olan ırkçılık toplumsal yaşamın, çok kültürlü ortak hayatın en büyük tehdit kaynağıdır. Sporda İrkçılık emareleri ve işaretleri en ciddi toplumsal savrulmaların sinyalleri ve somut işaretleri olarak değerlendirilmektedir. Kam yöneticileri ve idareciler bahsi geçen sinyalleri en iyi alan ve yorumlayan konumludadırlar (Cerrahoğlu 2013).

Sporda ırkçılık konusunda 21. Yüzyılda en fazla nahoş olaylar Avrupa Kıtasında meydana gelmiş, buna mukabil ırkçılık konusunda en ciddi ve kayda değer kurumsal çözü önerileri ve sivil STK hareketleri e yine Avrupa kıtasında yapılandırılmıştır (Cerrahoğlu 2016).

UEFA ile birlikte hareket eden FARE, "On Nokta Planı" (UEFA Ten Point Plan) açıklamış, potansiyel olarak ırkçılığa uğrama ihtimali olan sporcular ile ciddi kamuoyu açıklamaları ve basın toplantıları yapmıştır. Geliştirilen çeşitli sosyal içerikli projeler ile konu kamuoyunun dikkatine sunulmuş, farkındalıklar oluşturulmuştur.

UEFA'nın 2006 yılında bu olumlu hamlesinden bir yıl sonra konu Avrupa Birliğinin de gündemine gelmiş, uzun bir süredir üzerinde çalışılan AB Sporda BEYAZ Kitap isimli raporu da 2007 yılında yayınlanmıştır. Bu raporda genel hatları ile;

- 1- Giriş,
- 2- Sporun Toplumsal Rolü,
- 3- Sporun Ekonomik Boyutu,
- 4- Spor Organizasyonu,
- 5- Takip.

Temel konuyu irdelemekte, tespitler yaparken ortak çözüm örnekleri de sıralamaktadır. Ayrıca Beyaz Kitap içerisinde Avrupa toplumunda son dönemdeki yeni tehditler ve zorluklar (riskler) çıkartılarak sıralanmıştır;

- 1- Ticari Baskı
- 2- Genç oyuncuların suiistimali,
- 3- Doping,
- 4- Irkçılık,
- 5- Şiddet,
- 6- Yolsuzluk ve
- 7- Kara Para aklanması

Yukarıda açıklanan yeni tehditler ve zorluklara dikkat edildiğinde Irkçılık ve buna bağlı olan Şiddet dikkat çekmektedir.

FİFA 2018 Rusya Organizasyonunda Irkçılık:

Dünya Futbol Kupası organizasyonu en prestijli spor organizasyonlarının başında gelmektedir. Burada ülke takımlarının sportif performansı çok ciddi şekilde analiz edilmekte, başarısızlıklar hakkında çok farklı parametreler ileri sürülebilmektedir. Spor medyası bütün dikkatini organizasyona yöneltmiş, her bir durumu da haber yapmak genel davranışlardan bilinir. Almanya ve İsveç'in hedeflediği başarıyı elde edememesi üzerine ulusal takımlarda oynayan Tür kökenli oyunculara karşı ırkçı yaklaşımlar gözlemlenmiştir.

Almanya'da Irkçı Tutum ve Davranışlar:

Almanya'da 3 milyondan fazla Türk ve Türk kökenli vatandaş yaşamasından dolayı, Almanya'da veya Türkiye'de yaşanan her sosyal, politik veya ekonomik olay her iki ülkeyi ve vatandaşlarını yakından ilgilendirmektedir.

Mesut Özil Almanya doğumlu Türk vatandaşı olarak kariyerine Almanya'da devam ederken, yetenekli bir futbolcu olarak 2011 yılında Almanya ya da Türkiye adına A Milli Takımı tercih edeceği, diğer bir söylem ile hangi ülkeyi tercih edeceği uzun süre hem Almanya hem de Türkiye'de tartışıldı. Konu hakkında her iki ülkede Televizyonlarda canlı tartışma programları yapıldı, medya olayı sürekli gündemde tuttu. Nihayetinde Mesut ÖZİL tercihinin Alman Milli takımından yan kullandı. 07.10.2011 tarihinde Avrupa Kupası Futbol elemeleri maçında İstanbul'da karşı karşıya gelen Türkiye – Almanya A Mili futbol takımları karşılaşmasında yeni tercih kullanmış Mesut ÖZİL Türk seyircisinin tepki göstermesi endişesi ile oynatılmamış, kulübede tutularak korunmuştu.

Türkiye'de 24 Haziran 2018 tarihinde yapılacak Cumhurbaşkanlığı seçimi Türkiye'de olduğu kadar Almanya'da da gündem oldu. 14 Mayıs tarihinde İngiltere'yi ziyaret eden Recep Tayyip ERDOĞAN, burada Mesut, İlkay ve Cenk ile buluşup spor üzerine değerlendirme yapmış olmaları, görüşmenin fotoğraflarının basına düşmesi çok eleştiri konusu oldu.

DW Editörü Oliver Pieper Yorum: Erdoğan'a ara pası

Alman Milli Takımı oyuncuları Mesut Özil ve İlkay Gündoğan'ın Erdoğan'la çektiikleri fotoğraf Almanya'da büyük tartışma yarattı. DW Editörü Oliver Pieper, futbolcuların kendi kalelerine gol attığı görüşünde.

Recep Tayyip Erdoğan'ın yanında poz veren Alman Milli Takımı oyuncuları Özil ve Gündoğan'ın fotoğraflarını Deniz Yücel gördüğünde aklından neler geçti acaba?

Büyük bir ihtimalle, "terör propagandası" suçlamasıyla Erdoğan'ın Türkiye'sinde cezaevinde geçirdiği bir yılı hatırlamıştır. İnsan hakları aktivisti Peter Steudtner de Gündoğan'ın Erdoğan'a "Sayın Cumhurbaşkanı'ma saygılarımla" ifadeleriyle imzaladığı Manchester City formasını gördüğünde Türkiye'de "silahlı terör örgütünü desteklemek" suçlamasıyla cezaevinde geçirdiği günleri aklına getirmiştir.

Erdoğan'ın propaganda kurbanları

Almanya'nın Gelsenkirchen şehrinde doğup büyüyen Mesut Özil ve İlkay Gündoğan bilinçli bir şekilde ya da belki de sadece saflıklarından dolayı Erdoğan'ın oyununa geldi. Gündoğan daha sonra nezaketen böyle bir harekette bulunduğunu söylese de yine de ofsayta düştü.

AKP elbette Premier Lig'de oynayan bu Türk futbolcuların fotoğraflarını sosyal medya hesaplarından paylaşmakta gecikmedi. Fotoğraflar, Haziran ayına alınan seçimler öncesinde resmen Erdoğan'a atılmış güzel bir pas oldu.

Ancak fotoğraflar aynı zamanda orta saha oyuncusu Mesut Özil'i eleştirenlere de güzel bir pas. Özil'i başından beri eleştirenler, Alman formasıyla çıktığı 89 maçın hiçbirinde Alman Milli Marşı'nı söylemeyen Özil'in Alman Milli Takımı'ndan men edilmesi taleplerini daha yüksek sesle dile getirmeye başladı. Şimdi sadece Özil'in değil, Gündoğan'ın da men edilmesini istiyorlar.

Londra'da çekilen fotoğraflar Almanya'da uyum tartışmalarını da yeniden gündeme getirdi, çifte vatandaşlık tartışması tekrar alevlendi. Sadece bir hatırlatma: Özil sadece Alman vatandaşı ama Gündoğan her iki ülkenin de vatandaşlığına sahip.

Taktik geliştirmekte tam bir kurt olan Erdoğan şimdi rahatça arkasına yaslanabilir. Hazırladığı propaganda oyunu işe yaradı. Özil ve Gündoğan'ın seçim kampanyasına yardımı sayesinde artık Alman Futbol Federasyonu'nun tepkilerini oturup izleyebilir. Sonuçta tüm bu tartışmalardan kârlı çıkan tek kişi kendisi.

Eğer Alman Milli Takımı, Dünya Kupası arifesinde Özil'i takımdan çıkarırsa bu Erdoğan için güzel bir seçim kampanyası hediyesi olur. Bu durumda Almanya'ya gelip kampanya yapmasına da gerek kalmaz.

Sadece eleştirmek yetmez

Alman Futbol Federasyonu (DFB) Başkanı Reinhard Grindel yıllardır uyum çalışmaları, hoşgörü ve karşılıklı saygı konusunda yaptığı çalışmalarla adını duyurmuş biri. Ama o bile futbolcuların tavrını sert bir dille eleştirdi. Ama bu yeterli olmayacak. Eğer DFB eleştirileri konusunda samimiyse bu iki futbolcuya koyu sarı bir kart gösterir. Onların Milli Takım'dan çıkarmak abartılı bir tepki olur belki

ama futbolcuları en azından federasyonun değerlerine sahip çıkmaları konusunda uyarabilirler. Mesut Özil ve İlkay Gündoğan, Dünya Kupası öncesinde Deniz Yücel'i kamplarına çağırıp ona da bir forma hediye edebilirler mesela. Ama bu defa formanın üzerinde "Basın özgürlüğü için" yazdırsalar daha iyi olur.

Cem Özdemir: Almanyalı Türklerin Erdoğan için mi oynamasını istiyorlar

Alman Yeşiller Partisi'nin eski eş başkanı Cem Özdemir de Almanya Futbol Federasyonu (DFB) Başkanı Reinhard Grindel'in tutumunu eleştirdi. DFB başkanının Almanya'nın entegrasyon birikimine zarar verdiğini söyleyen Özdemir, "Almanya Futbol Federasyonu'nun tutumu da aynı derecede kötü. Yakın gelecekte Almanyalı Türklerin Erdoğan için mi oynamasını istiyorlar, Alman futbol federasyonunun yeni bir başlangıca ihtiyacı var." dedi.

Özil'in ayrılığının ardından Grindel'in görevde kalamayacağını söyleyen Özdemir ayrıca Mesut Özil'in Cumhurbaşkanı Erdoğan'la çektiği fotoğrafın yanlış olduğunu, açıklamasının da ikna edici olmadığını söyledi.

Bayern Münih Başkanı: Özil yıllardır b.k gibi oynuyordu

Alman devi Bayern Münih'in Başkanı Uli Hoeness, Özil ile ilgili küfür içeren açıklamalar yaptı. Özil'in takımı bırakmasından memnun olduğunu belirten Hoeness, "O sadece San Marino'ya karşı parladı. Yıllardır b.k gibi oynuyordu. Son ikili mücadelesini 2014 Dünya Kupası'ndan önce kazandı. Şimdi de b.ktan performansından sonra bir fotoğrafın arkasına saklanıyor ve diğerlerini suçluyor. İlk olarak kendini sorgulamalı" ifadelerini kullandı.

Alman Adalet Bakanı: Durum ürkütücü

Bakan Katarina Barley, "Eğer Mesut Özil gibi harika bir Alman futbolcu artık bu ülkede istenmediğini, ırkçılık yüzünden Almanya Futbol Federasyonu'nun kendisini temsil etmediğini düşünüyorsa, durum ürkütücü demektir" açıklamasında bulundu.

Özil'in Cumhurbaşkanı Erdoğan ile fotoğraf çektiğini yanlış bulduğunu tekrarlayan eski Yeşiller Partisi Eş Genel Başkanı Cem Özdemir ise Almanya Futbol Federasyonu'nu eleştirerek, "Federasyon yönetiminin hareket tarzı da felaketti. Başkan Grindel, entegrasyon tarihimizi paramparça ediyor." ifadelerini kullandı.

Özil'i eleştiren Başbakan Angela Merkel'in lideri olduğu Hristiyan Demokrat Parti'nin önde gelen isimlerinden Thomas Bareiss ise futbolcunun "ırkçılık ve saygısızlık" ifadelerinin "münasebetsiz" olduğunu kaydetti. Özil, milli takımı bıraktığını duyurduğu açıklamasında, Almanya Futbol Federasyonu Başkanı Reinhard Grindel'i isim vererek eleştirdi: "**Grindel gibiler için kazandığımızda Alman, kaybettiğimizde göçmenim.**" Çok kültürlülük gerçekte bir efsaneden ibarettir ve ömür boyu bir yalan olarak kalacaktır" şeklindeki sözlerini de hatırlatan Özil, "Grindel, o fotoğraftan sonra benim Dünya Kupası kadrosuna alınmamı istemedi. Fakat Löw (teknik direktör) ve Oliver Bierhoff (menajer) arkamda durdu." dedi.

Özil'in milli takım kararı Alman basınında manşetlerde

Mesut Özil'in Türkiye'deki seçimler öncesinde Erdoğan ile çektiği fotoğraf Dünya Kupası süresince Almanya'da en çok tartışılan konuların başında geldi. Özil'in A Milli Takımı bırakma kararı da manşetlere taşındı. **Bild gazetesi "Özil'in istifa feryadı ve Almanya ile şaşkın hesaplaşması"** başlığını kullandı. **Spiegel sitesinde, "Özil, Almanya için oynamak istemiyor" denildi. Die Welt gazetesi, "Mesut'tan mesaj" manşetini** attı. **Süddeutsche Zeitung'da yer alan haberde "Susunluğun sonu"** başlığa taşındı. **Focus da haberinde Özil'in Grindel'e olan kırılganlığına vurgu** yaptı.

ARSENAL KULÜBÜ

Sosyal medyada Özil'in fotoğraflarına yer veren kulüp, takımın bir arada yer aldığı fotoğrafı, "Bu kadar özel bir kulüp olmamızın nedeni çeşitliliğimiz. Birlikte, herkes için Arsenal." ifadeleriyle paylaştı.

YAZAR PAULO COELHO

"Okumaya değer bir metin: 'Kaybettiğimizde göçmendim.' Özil, geçmişte ve şimdi ne olduğu hakkında ne söylerlerse söylesinler, daima kazanan sen olacaksın."

"KICK IT OUT" HAREKETE GEÇTİ

"Özil'e destek vermek için Arsenal ile temasa geçtik. Eylemi, birden fazla ülke vatandaşı olduğu için ırkçılığa maruz kalan futbolculara cesaret verici bir örnek olmuştur.

ALMAN SİYASETÇİ RENATE KUNAST: Özil'i eleştiren Bayern Münih Kulübü Başkanı Uli Höenness'e ağır ifadelerle yüklendi. "İşlediği suça rağmen, yanaklarını bu kadar şişirip ağız dolusu konuşmamalı. Vergi kaçakçılığı hoş görülebilir bir suç değil."

RİO FERDİNAND: Twitter paylaşımında Mesut Özil'in yayımladığı metne yer vererek, "Çok büyük saygı." Yazdı,

KEVIN CAMPBELL: "Bravo Mesut Özil. Ayrımcılığın dünyada ve futbolda yeri olmamalı. Sen Almanya'nın kupalar kazanmasına yardım ettin ama şimdi sana doğru döndüler. Kim olduğun ve kökeninle gurur duymalısın.

HECTOR BELLERİN: "Ülkesi için saha içi ve dışında çok şey yapmış birine böyle saygısızca davranmak gerçeküstü. Bravo Mesut. Bu davranışa karşı göğüs germen harika.

LUKAS PODOLSKI: "Çoğu zaman beraber kazandık, bazen de başaramadık. Sonuçta futbol bu... Seninle takım arkadaşı olmak her zaman büyüleyiciydi. Eğlenceli ve kahkaha dolu anlar paylaştık. Daha da paylaşacağımıza eminim. Her zaman mutlu ol ve pozitifliğini koru."

SONUÇ

Mesut Özil'in milli takımdan ayrılmasıyla başlayan ırkçılık tartışması Almanya'da anketlere de yansdı. Yapılan bir ankete göre, Almanların çoğunluğu ırkçılığı büyük bir sorun olarak görüyor. Almanya nüfusunun üçte ikisi ırkçılığın önemli bir sorun olduğu görüşünde. Uzun süredir Almanya'da yaşayan yabancı kökenlilerin büyük çoğunluğu uyumun başarılı olduğunu söylüyor.

Almanya'da yaşayanların üçte ikisi ırkçılığı önemli bir sorun olduğu görüşünde. Alman kamu özerk televizyon kanalı ARD'nin yaptırdığı son ankete göre, soru yöneltilenlerin yüzde 17'si ırkçılığın "çok büyük", yüzde 47'si ise "büyük" bir problem olduğu yanıtını verdi.

Göçmen kökenli Almanlar arasındaki sonuç da neredeyse Almanların yanıtlarıyla örtüşüyor. Bu gruptakilerin yüzde 68'i ırkçılığı "çok büyük" ya da "büyük" bir problem olarak görüyor. Göçmen kökenli olmayan Almanlar arasında ırkçılığı "büyük" ya da "çok büyük" bir sorun olarak görenlerin oranı yüzde 63'ü buluyor.

Ankete katılan ve uzun yıllardır Almanya'da yaşayan göçmen kökenlilerin yüzde 62'si uyumun "çok iyi" ya da "iyi" derecede başarılı olduğu görüşünde. Uyumda "kötü" ya da "çok kötü" sonuç alındığı görüşünde olanların oranı ise yüzde 33'ü buluyor.

Son yıllarda Almanya'ya gelen yabancıların yanıtları ise oldukça farklı çıktı. Bu gruba dâhil olanların sadece yüzde 28'i çok iyi uyum sağladığını belirtirken, "kötü" ya da "çok kötü" uyum sağladığını söyleyenlerin oranı yüzde 68'i buluyor.

Almanya'da milli oyuncu Mesut Özil, Almanya Futbol Federasyonu ve federasyonun başkanına "ırkçılık" suçlamasında bulunarak milli takımdan ayrıldığını duyurmuştu. Özil'in Türkiye'deki seçimler öncesi Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan ile fotoğraf çektirmesi Özil'i tartışmaların odak noktası haline getirmişti.

<https://www.dw.com/tr/anket-irk%C3%A7%C4%B1%C4%B1k-almanyada-b%C3%BCy%C3%BCk-sorun/a-44939684>

Üzerinde asıl düşünülmesi gereken konu Mesut Özil'e reaksiyon gösteren ırkçılara karşı tutum sergilemesi gereken Alman Futbol Federasyonunun yöneticilerinin (DFB) bu görevlerini yapmaması bir yana protesto edenlere haklılık gösterecek bir görünüm sergilemeleridir. Mesut DFB ile bir çok başarıya imza atmış Dünya una ulaşmış olmasının hatırlatılmaması çok ilginç ve üzerinde hassasiyet ile durulması gereken bir görünüm sergilemektedir.

<https://www.timeturk.com/mesut-ozil-in-umre-ziyaretine-irkci-yaklasim/haber-163684>

Literatür

Cerrahoğlu, N. (2013). The Role of NGOs in the Fight Against Social Diseases football UEFA and TFF Case, 2nd International Conference on Science Culture and Sport, Antalya/TR, Abstracts, (pp. 36).

Cerrahoğlu, N. (2016). The UEFA Concept of Fighting Against Racism Results of Training Activities And A Comparison to Turkey ((UEFA Irkçılıkla Mücadele Konseptinde Eğitim Sonuçları ve Türkiye Karşılaştırması).

<https://www.timeturk.com/mesut-ozil-in-umre-ziyaretine-irkci-yaklasim/haber-163684>

<https://www.dw.com/tr/anket-irk%C3%A7%C4%B1%C4%B1k-almanyada-b%C3%BCy%C3%BCk-sorun/a-44939684>

<https://www.dw.com/tr/yorum-erdo%C4%9Fana-ara-pas%C4%B1/a-43796525>

<https://www.bbc.com/turkce/spor-44117058>

http://www.uefa.com/multimediafiles/download/uefa/keytopics/448328_download.pdf

<http://www.uefa.org/MultimediaFiles/Download/uefaorg/Respect/02/24/41/72/2244172>